

Miskolc negyedszer

Miskolc, a „Nyitott kapuk városa” valóban nyitott kapokkal és rengeteg hasznos, érdekes programmal várta immár negyedszer a városba érkező több mint 800 könyvtárost. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete 49. Vándorgyűlését a Miskolci Egyetem campusán rendezték meg. Minden feltétel biztosított volt az eredményes találkozóhoz: kitűnő, szinte vadonatúj szálloda-kollégium, egymáshoz közel lévő termek az előadások számára, jól szervezett kiegészítő programok és mindezekhez jó tárgyi feltételek, mindig „kéznél levő”, lelkes helyi, segítőkész személyzet.

„Az élet minősége – könyvtárosok a társadalom szolgálatában” volt rendezvény összefoglaló címe.

A nyitó plenáris ülésen *Barátné dr. Hajdu Ágnes*, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke volt az első felszólaló. Beszédében elmondta: az életminőségnek több vetülete van: szociológiai, pszichológiai és a testi-lelki egészséggel összefüggő objektív, valamint a több területre kiható szubjektív életminőség, amely magában foglalja a kulturális tevékenységeket és ilyen jellegű szolgáltatások igénybevételével megvalósuló életminőségi változásokat. A könyvtárak ezen a területen tudnak közvetlenül kapcsolódni és hatással lenni a társadalmi szinten megvalósuló életminőségi változásokhoz. Az idei vándorgyűlés programja, előadásai, konzultációi a könyvtárak segítő, támogató, képesség fejlesztő, hátrányos helyzetet kompenzáló feladatairól, a társadalmi környezet adta kihívásokról és az azokra adott válaszokról valamint a hosszabb távú stratégiáról szólt. Megjelent benne az IFLA idei konferenciájának központi gondolata: a Könyvtárak, Szolidaritás. Társadalom, akárcsak az Európai Parlament törekvései, aktuálisan a Marrakesh-i Nyilatkozattal (ennek lényege az információhoz való hozzáférés egyenlő joga mindenki számára), a szerzői jogokkal kapcsolatos tárgyalások, melyekben az egyesület is aktívan részt vett. *Barátné dr. Hajdu Ágnes* szerényen mellőzte személyes tevékenységének taglalását, de a krónikásnak meg kell jegyezni, hogy milyen fontos feladatokat végez az IFLA-ban, és éppen a közelmúltban választották újra a szervezet *Governing Board*-jába, ami példátlanul kiemelkedő szakmai elismerést jelent!

A programban ezután a szokásos köszöntések hangzottak el a vendéglátók részéről: Miskolc alpolgármestere, az egyetem általános rektorhelyettese, az Egyetemi és a Városi Könyvtár igazgatója köszöntötte nagy szeretettel a vendégeket. Jelen volt az ülésen *Péterfy Gergely*, a kiváló író, aki a néhány hónapja tölti be a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületének elnöki feladatait. Miskolchoz kötődő politikusként videóüzenetet küldött Strassbourgból *Pelczné dr. Gál Ildikó*.

Ezután *Závogyán Magdolna* helyettes államtitkár tartott előadást a szakmát érintő aktualitásokról: a hamarosan életbe lépő új törvényről, amely a szakmai továbbképzések kiterjesztését szeretné elérni. Érintette a közgyűjteményi digitalizálási stratégia fontosságát és az ehhez szükséges feladatokat, amelyek elvégzésével új digitális terek jöhetnek létre.

Dr. Hörcsik Richárd országgyűlési képviselő (rokon szakmabeli: volt levéltáros, jelenleg egyetemi oktató): Gutenberg találmánya és a mai szakmai kihívások címmel tartott előadást, melyben nagy szimpátiával beszélt a könyvtárakról és könyvtárosokról, alaposan elemezve szakmánk fontosságát és sokrétű feladatainkat.

A plenáris ülés további részében kiosztották a szokásos elismeréseket és díjakat.

A szakma által megszavazott Fitz József-díjat, mely az év legszebb könyveit jutalmazza idén három könyv és kiadója kapta. Munkácsy Mihály: *Emlékeim, naplótöredékek, levelek /Szépmíves Kiadó/*, *Árnyékban éles fény vagy- A Radnóti házaspár fényképei /Jaffa Kiadó/*, és a Tittel Kinga által szerkesztett *Mesélő Budapest – Térképek, rejtélyek, fotók* című kiadvány /Kolibri kiadó/.

MKE emlékérmeket kapott *Espán Edina* a Miskolci Egyetemi Könyvtár munkatársa, az idei Vándorgyűlés egyik fő szervezője, és *Eszenyiné Dr. Borbély Mária* a debreceni Egyetemi Könyvtár munkatársa, az MKE elnökségi tagja. Egyesület munkáért emlékérmeket *Gazdag Tiborné*, az OSZK bibliográfiai osztályának munkatársa, *Kertész Gyula* emlékérmeket *Sándor Tibor* az FSZEK Budapest Gyűjteményének vezetője kapott. Az Év Fiatalkönyvtárosa címet *Mohácsi Zoltán*, a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum könyvtárosa kapta.

A második nap szakmai programja a „Kis plenáris” üléssel folytatódott. *Dr. Péterfalvi Attila* az adatvédelem aktuális kérdéseiről tartott előadást, elsősorban a könyvtárakat érintő kérdésekben. Ezután *Gerencsér Judit*, a MKE főtitkára egy nagyon tanulságos és meglepő szakmai újdonságokban is bővelkedő dániai tanulmányútról beszélt és vetített képeket: például 24 órás!/ folyamatos nyitvatartás! A könyvtárnak nincs kulcsa! Meglepően jól működő „önkiszolgálás” az olvasók részéről. Mindezek mellett rengeteg jó ötlet a szolgáltatások bővítésére! A dán könyvtárak hitvallása: „A könyvtár a minél magasabb életminőségért tevékenykedik.” Ez igazán beleillik az ideai vándorgyűlés programjába!

A szekcióülések szokás szerint a bőség zavarát hozták: a 12 szakmai programban rengeteg érdekes és fontos előadás szerepelt. A szervezés segített abban, hogy minél több előadást részben vagy egészében meg tudjunk hallgatni: az előadásokat nagyobb részt egy épületben egymáshoz közeli termekben tartották meg. A szekciók moderátorai szigorúan ügyeltek az előre egyeztetett időpontok betartására, így nem voltak jelentős csúszások.

„Életminőség olvasás nélkül?” tette fel a kérdést *Mayer József* oktatáskutató. A válasz természetesen csak nem lehet. Pedig a lakosság jelentős része elfelejtette a „latin kódot”, a betűt. Jelentős leszakadás van az iskolákban, fontos lenne minél előbb elkezdni a hátrányok ledolgozását. Ugyanezt erősítette meg a miskolci tanár, *Pilez Olivér* előadása is.

A többi szekció megmutatta a lehetőségeket az életminőség javításának támogatására: a fejlesztő biblioterápia területén *Sóron Illdikó* /FSZEK/ és *Petrovszki Mária* /Orosházi Könyvtár/. Hallottunk jó gyakorlatokról a hátrányos helyzet leküzdését célzó programokról, az esélyteremtés támogatásáról, az önkéntes tevékenység bevonásáról a cél érdekében. Többen is beszéltek tapasztalataikról a különféle digitális eszközök újszerű használatáról, vagy speciális zenei foglalkozásokról.

A Bibliográfiai Szekcióban nagyon jelentős összefoglaló előadást hallottunk szakmai újdonságokról *Székelyné Török Tünde* /ELTE Egyetemi Könyvtár/ előadásában. Mára a gyűjtemény fogalma is megváltozott, eddig minden oda tartozott, ami a gyűjteményhez tartozik, ezután minden, amihez hozzáférünk! Bemutatta a ELTE és más egyetemek közös repozitóriumát, az új plágiumkereső szolgáltatást, szerzői eszköztár-szolgáltatásokat.

A specializáltabb szekciók ismét érdekes témákkal készültek: a kísérleti magyar webarchiválási programról, „zöld” szemléletű könyvtárakról, digitális átállásról az oktatásban, a világ első műszaki felsőoktatási könyvtáráról. Több szekció programjában napirendre kerültek a reformáció 500. évében aktuális témák. /A rendezvényen tárgyalt témákról bővebb információk találhatóak a vándorgyűlés honlapján: <http://vandorgyules.rfmllib.hu/>, sok esetben a teljes előadások is megtalálhatók ott. Ugyancsak látható a teljes plenáris ülés felvétele./

A konferencián túl a szokásoknak megfelelően kiegészítő szakmai programok is gazdagították a vándorgyűlést. Ismét megrendezték a szakmai kiállítást, amely egyre inkább színes és közönségbarátabb lesz. A 30 kiállító cég rengeteg olyan ötletet, termékújdonságot és szolgáltatást mutatott be, ami támogatja a könyvtárak munkáját. Az egyesület a tavalyi évben készített először pontgyűjtő füzetet, amit a nagy sikere miatt most megismételt. A látogatók a standoknál bélyegzést vagy aláírást gyűjthettek a kiállítóknál. Aki ezt teljesítette, azok között a záró ülésen rengeteg ajándékot sorsoltak ki a kiállítók felajánlásával. Ez a kis ötlet szemmel láthatóan növelte a kollégák aktivitását: így még több személyes beszélgetés, konzultáció jött létre, még több prospektus, termékminta és hasznos honlap-cím cserélt gazdát. A jó hangulatot növelték az apró ajándékok: notesz, toll, füldugó, stb. és a kóstolásra kikészített csokoládék, cukorkák. Az aprósütemények az Akadémiai Kiadó standján voltak a legfinomabbak...

Találkoztunk igazi különlegességekkel is: egy vadonatúj 3d nyomtató-szkenner a szemünk láttára készítette el egy sajtos pogácsa teljes beszkennelését. A lassan tizedik évfordulóját ünneplő *Monguz Kft.* a vendégeket ajándékozta meg egy bájos mályva színű plüss monguzzal, e-mail-címért cserébe. Olyan nagy volt a sikere, hogy a két hatalmas ládányi állatka pár óra alatt elfogyott. Úgy tűnik, volna igény az utánpótlásra...

Kiegészítő program volt három jelentős helyi könyvtár meglátogatása. A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtárat sokan ismertük az előző miskolci vándorgyűlés színhelyeként, persze azóta ott

is sok változás történ. A Lévay József Muzeális Könyvtár a Belváros egy régebbi épületében található, a szintén Lévayról elnevezett Református Gimnázium iskolai könyvtára volt. A szépen karbantartott gyűjtemény 42 ezer kötetnyi könyvet tartalmaz, köztük jó néhány ritkaságot. Itt található a névadó költő: Lévay József hagyatéka, valamint egy iskolai értesítőkből álló több mint 4000 darabos gyűjtemény.

A harmadik meglátogatott könyvtár a házigazda Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeum Selmeci Műemlékkönyvtára, amely az egyetem jelenlegi modern könyvtár épületében elkülönítve kapott elhelyezést. A gyűjtemény az 1735-ben Selmecbányán alapított Bányászati és Erdészeti Akadémiának a könyvtára. A főiskola 1919 tavaszán Sopronba költözött. Miután 1949-ben Miskolcon megalakult a Nehézipari Műszaki Egyetem, a bányászati, kohászati, gépészmérnöki karok átköltöztek Miskolcra, velük együtt a tárgyhoz tartozó könyvtári egységek is. Az erdészeti tanszékek és a könyvtári állományuk Sopronban maradt. Ezzel a selmeci könyvtár kettészakadt, az állomány háromnegyed része került Miskolcra. A könyveket, folyóiratokat kiegészíti egy 4000 tételből álló ásványgyűjtemény. A Selmeci Műemlékkönyvtár anyagát mindkét utódvárosban nagy figyelemmel és tisztelettel gondozzák.

Az utolsó délutánra maradt egy kissé rejtélyes elnevezésű „egyetemi körséta”, amelyen kisebb, de érdeklődő csapat vett részt. Ezen bemutatták az egyetemi aulában működő Foucault-ingát, majd különféle „titkos” helyek felkeresése következett. Ahol az egyetemi grémium egyes csoportjai tartják zárt üléseiket: az ékszerdobozként berendezett Selmeci és a Soproni szobában. Ezeket az adott város nagyméretű képes ábrázolásával díszítették és hagyományos stílusban rendezték be.

Majd következett az igazi meglepetés: látogatás az egyetem saját /tan/bányájában! Amely a tanulmányi épület egyik folyosójáról nyílt, de nagyobb része már az épület mögött álló hegy gyomrába fúródott be. Az egyik bányászati tanszék munkatársai mutatták be a különféle bányajáratokat, azok megerősítését, a használt gépeket, biztonsági berendezéseket, szállítóeszközöket. Ezek jól illusztrálták a bányászok igen nehéz munkáját. A séta végén ugyanazon a folyosón tértünk vissza a napvilágra.

A szakmai programok utolsó állomása a záró plenáris ülés, amely hagyományosan összegezi az elmúlt napokban végzett munkát. Itt elhangzottak a 12 szekció tömör beszámolóí, rövid összefoglaló gondolatai.

Barátné dr. Hajdu Ágnes záró gondolatai szerint a siker azt jelenti, olyanná váljunk, amilyené szeretnénk. Legyen jövőképünk, stabil háttérünk. Ennek megfelelően dolgozzunk a következő időszakban.

A vándorgyűlés szabadidős programjait leginkább azok a kollégák tudták kihasználni, akik már a nulladik napon megérkeztek a városba. Sokan voltunk: számunkra jól szervezett tematikus városnézéseken mutatták be a Miskolc turisztikai újdonságait. Volt is mit: az első délutánra szervezett kirándulás Diósgyőr várába alaposan meglepte azokat, akik jó néhány éve jártak itt utoljára. A valamikor leomlott kőfalak helyén visszaépültek az eredeti helyiségek: Közép-Európa egyik legnagyobb lovagterme, a felszentelt, valódi ereklyével ellátott működő kápolna, az elkülönült női és férfi lakosztályok, fogadótermek, háló-és fürdőszobák. Mindezek korhű bútorokkal, tárgyakkal berendezve.

A várat bemutató „Diósgyőri Borbála udvarhölgy” szintén korhű öltözékben vezette a csapatot, rengeteg érdekes információval látva el az érdeklődő látogatókat. Nemcsak öltözéke, hanem beszédstílusa is a régi korokat idézte igen választékos, udvarias modorban. A vendégeket nemes hölgyeknek és uraknak szólította, a mosdót árnyékszéknek, végig megtartva a régies, ízes beszédmódot. Az átépítést, kibővítést természetesen alapos régészeti és történeti kutatások alapján végezték el, jól láthatóan elkülönítve az eredeti fal-és épületrészeket és a mostani kiegészítéseket.

A vár rekonstrukciója folytatódik: még újabb felépített egységekkel bővül a közeljövőben.

A vár megtekintése után kedves kísérőnk, aki a miskolci Megyei Könyvtár Diósgyőri Fiókkönyvtárának munkatársa volt, megosztott velünk egy helyi titkot, miszerint éppen a vár közelében található a város legjobb fagyfaltozója. Ezt a csoport azonnal letesztelte és egyöntetűen igazolta...

A szervezett városnézés a következő nap délelőttjén folytatódott: ezúttal a Belváros nevezetességeit jártuk sorra az idegenforgalmi hivatal munkatársának szakértő segítségével.

Miskolc ikonikus találkozási pontjánál, a városközpontban található „villanyrendőrnél” indult a sétánk. Itt alakították ki néhány éve egy elhanyagolt parkoló helyén a Szinva-terasz nevű nagyon kellemes és vonzó városi teret. A névadó Szinva patak megszerpített partjain sétautak, padok, szökőkutak szobrok és szép parkok találhatók rengeteg kiülésre alkalmas vendéglátó hellyel. Itt található a szeretett Mancs kutya szobra, „aki” sok ember életét mentette meg, a padon ülő Miskolci lányok című kedves zsáner-szoborcsoport, akik szinte vonzzák az arra járókat, hogy üljenek melléjük a padra... A Szinva egyik hídjá a szerelmesek hídjá lett: a miskolciak ide hozzák szerelmes lakatjaikat...

A „Sétáló utca” a város fő közlekedési útvonala: a fekvő kereszt alakú városszerkezet hosszanti oldala. Itt jár a város egyetlen, de hosszú útvonalú villamosa, amely éppen ott tartózkodásunk utolsó napján ünnepelte fennállásának 120. évfordulóját. Itt található a Miskolci Galéria: gyönyörűen felújított barokk Rákóczi-házban, amely több szinten, zezugos termek sokaságával az intézményhez tartozó további kiállítóhelyekkel a város vizuális központja lett. A legfelső emeleten elkülönült térben található a városhoz kötődő Kondor Béla szép és tartalmas állandó kiállítása. Az épület belső udvarában nyáron „zenélő udvar” működik.

A közelben található a város híres színháza, a mellette lévő Déryné utcát a színházak utcájának is lehetne nevezni: Kamaraszínház, Színészmúzeum, egy belső udvarban Nyári Színház működik benne. Ott jártunkkor már láthatóak voltak a nagyon látványos és ötletes reklám-plakátok, amelyek a következő évad előadásait és művészeit mutatták be. A központi utcán működik a helyi Tourinform iroda, amely egyúttal „Miskolc-bolt” is: helyi termékeket, ajándéktárgyakat kínálnak, de működik benne egy kis kávéház is.

Láthattuk a „templomok városaként” ismert Miskolcot is, ahol évszázadok óta sokféle vallás élt egymás mellett, többnyire békésen. Ennek köszönhető, hogy a városban az általában megszokottnál is több különböző felekezet temploma található: Ortodox, református, katolikus, zsidó. A görög katolikus templom püspöki székesegyházi rangot kapott. A zsinagóga jelenleg felújítás alatt áll. A gyönyörű ikonosztázáról elhíresült ortodox templom érdekessége, hogy minden oldalról egy nagyobb udvaron keresztül közelíthető meg, mivel építése idején, a 18. század végén éppen rossz szemmel nézte a protestáns városvezetés a távolról idetelepült vallási közösség terjeszkedését. Így aztán igyekeztek kerülni a feltűnést...

A jól felépített városi séta megmutatta azokat a helyeket, ahová a fennmaradó szabad időnkben vagy egy következő utazás alkalmából visszatérhettünk alaposabban körülnézni.

A szabadidős programok része volt első este a Miskolci Dixieland Band remek koncertje, ahol klasszikusokat és újabb feldolgozásokat hallgathattunk meg. Ilyen volt például Cool Porter can-can-jának francia majd amerikai változata, a Cantina band című híres betétdal a Star Wars csillagközi kocsijából vagy a Mézga Géza főcímdalának újragondolása.

A vándorgyűlések elengedhetetlen része a környék felfedezésére szervezett változatos szakmai kirándulások választéka. Az idei célpontok: Mezőkövesd, Boldva-Edelény, Kassa, a reformáció helyszínei Göncön és Vizsolyban, valamint a Kazinczy nyomán tett kirándulás.

Ez utóbbi „kirándulás” /már maga a szó is a nyelvújítást idézi/, Kazinczy Ferenc városában: Sátorlajújhelyen kezdődött, ahol a költő évekig az egykori Zemplén Vármegye Levéltárában dolgozott azután, hogy a jakobinus mozgalomban való részvétele miatt jószágvesztésre ítélték. Az épület egykor Megyeháza volt, jelenleg Városházaként működik. Az északi szárnyban lévő Levéltár ugyanazokban a termekben található, ahol Kazinczy idejében. Számtalan katalógusban, iratkötegen látható ma is az író, nyelvújító eredeti aláírása: az átnézett, lajstromozott kötegeket a „megvan” szóval és aláírásával láttamozta...

Kazinczy az akkori Bányácska nevű kis faluból gyalog járt be a mintegy 5 kilométerre lévő városba. Bányácskát az író nevezte át Széphalomra, ami később a kis falu hivatalos neve lett. Itt található

egykori kertjében az író Emlékcsarnoka és sírja. Néhány éve építették fel a parkban a Magyar Nyelv Múzeumát, amely a nyelvújítás és Kazinczy munkássága mellett nagyon korszerű és látványos formában, rengeteg látogatóbarát ötlettel mutatja be a magyar nyelv teljes történetét. A szépen gondozott parkban az épület mellett a közelmúltban készült el a Széphalmi Irodalmi Herbárium, ami egy olyan kert, ahol az elültetett virágokhoz, és más növények illő idézeteket társítottak a magyar irodalomból szemezgetve.

A sátorlajújhelyi program része volt egy különleges és szokatlan könyvesbolt meglátogatása, amely jóval több, mint könyvesbolt. A Rongykutya alkalmat teremt a helyi lakosok számára, hogy találkozási és közösségi térként használják a nagyon barátságos és marasztaló helyet. Különösen sok figyelmet fordítanak a gyerekekre: egy újfajta, kicsiknek szóló mesemondó eszköz országos elterjesztésével is foglalkoznak.

A kirándulás végén meglátogattuk a gyönyörű füzérradványi Károlyi-kastélyt, amely az elmúlt évtizedek viszontagságai után lassan újra visszanyeri eredeti szépségét.

A vándorgyűlés záró plenáris ülésének utolsó programja volt a szegedi Tóth Béla által készített Vándorbot új gazdájának megtalálása.

Pappné Beke Judit, a keszthelyi Városi Könyvtár igazgatója jelent meg a színpadon, vonzó Balatonparti képek kíséretében. Megtudtuk, hogy a 2018-as jubileumi 50. Vándorgyűlés Keszthelyen várja a könyvtárosokat. Könnyen lehet, hogy újabb létszámrekorddal!

A rendezvényen való részvételünket a Somogyi-könyvtár és a Csongrád Megyei Könyvtárosok Egyesületének támogatása segítette, ami köszönetet érdemel.

Rafai Mária